

УРОК ПА ПРАКТЫЦЫ БЕЛАРУСКАГА МАЎЛЕННЯ. СТРУКТУРА ЎРОКА

Урок па практыцы маўлення

Урок з'яўляецца асноўнай арганізацыйнай адзінкай навучальнага працэсу па практыцы маўлення. Для яго характэрна перавага калектыўных форм навучання ў спалучэнні з рознымі індывідуальнымі формамі, накіраванымі на дасягненне пастаўленай мэты навучання.

У метадычнай літаратуры звяртаецца ўвага на два падыходы да класіфікацыі тыпаў урокаў па замежнай мове.

Пры першым падыходзе ў якасці галоўнага крытэрыя для класіфікацыі ўрокаў разглядаецца скіраванасць заняткаў па мове або на фарміраванне маўленчых навыкаў, або на развіццё маўленчых уменняў. У гэтай сувязі вылучаюцца тры тыпу ўрокаў: *першы* – урокі фарміравання маўленчых навыкаў; *другі* – урокі ўдасканалення маўленчых навыкаў; *трэці* – урокі развіцця маўленчых уменняў. У межах кожнага тыпу ўрокаў вылучаюцца розныя віды ў залежнасці: а) ад характару фарміруемых навыкаў (фанетычны, лексічны, граматычны); б) ад формы маўлення (маналагічная, дыялагічная); в) ад характару ўрока (тлумачэнне новага матэрыялу, яго замацаванне, дыскусія, кінаўрок і інш.).

Гэта тыпалогія ўрокаў будзецца на канцэпцыі паэтапнага фарміравання відаў маўленчай дзейнасці як спосабаў авалодання мовай. Прыведзеныя тыпы ўрокаў адначасова з'яўляюцца і этапамі авалодання мовай – ад фарміравання навыкаў да авалодання маўленчымі ўменнямі. Заўважым, аднак, што ў прыведзенай тыпалогіі адсутнічаюць урокі, накіраваныя на авалоданне ведамі, якія з'яўляюцца асновай для фарміруемых навыкаў, а затым і ўменняў.

Другі падыход грунтуецца на відах маўленчай дзейнасці, вызначаных сродкамі той мовы, якая вывучаецца. Наяўнасць двух відаў дзейнасці (пазнавальна-камунікатывнай і ўласна камунікатывнай) дае падставы прыхільнікам гэтага падыходу вылучаць два тыпы ўрокаў: першы – урокі, накіраваныя на авалоданне сродкамі і тэхналогіяй зносін (або маўленнем як спосабам фарміравання і фармулявання думак); другі – урокі развіцця камунікатывнай дзейнасці ў розных відах і формах яе выпажэння.

На ўроках першага тыпу навучэнцы авалодваюць адзінкамі мовы і спосабамі іх ужывання як у навучальных, так і ў натуральных умовах зносін. Змест гэтага тыпу занятку класіфікуецца ў залежнасці ад таго, які бок маўлення фарміруецца (фанетычны, лексічны, граматычны). Урокі другога тыпу скіроўваюцца пераважна на ўжыванне маўленчых сродкаў у розных відах дзейнасці. У гэтай сувязі вылучаюцца ўрокі развіцця вуснага (аўдзіраванне, маўленне) і пісьмовага (чытанне, пісьмо) маўлення, якія спалучаюцца адзін з адным у адпаведнасці з прынцыпам узаемазвязанага навучання відам маўленчай дзейнасці. Гэты падыход да класіфікацыі ўрокаў недастаткова распрацаваны тэарэтычна.

Абагульняючы вопыт выкладання замежных моў, можна, на наш погляд, казаць пра тры тыпы ўрокаў, якія атрымалі папулярнасць у сучаснай лінгваметодыцы.

Першы. Урокі, накіраваныя на авалоданне: а) элементамі сістэмы мовы на фанетычным, лексічным, граматычным узроўнях; вынікам з'яўляецца набыццё ведаў пра сістэму мовы; б) спосабамі выкарыстання набытых ведаў на ўзроўні маўлення (фарміраванне адпаведных навыкаў).

Другі. Урокі, накіраваныя на авалоданне дзейнасцю зносін. Мэта такіх урокаў – развіццё маўленчых уменняў у розных відах дзейнасці на аснове набытых ведаў і сфарміраваных навыкаў. У межах гэтага тыпу вылучаюцца:

1) урокі па авалоданні рэцэптыўнымі відамі маўленчай дзейнасці (урокі аўдытавання, лісты і пісьмовай гаворкі, вусновага і Пісьмовага перакладу з замежнага на родную мову);

2) урокі па авалоданні прадуктыўнымі відамі маўленчай дзейнасці (урокі маўлення, чытання, вуснага і пісьмовага перакладу з роднай мовы на замежную).

Трэці. Камбінаваныя ўрокі. Яны накіраваны на ўзаемазвязанае авалоданне ведамі, навыкамі і ўменнямі ў межах аднаго ўрока. Ва ўмовах філалагічнай ВНУ, дзе прадугледжана спецыялізацыя ў галіне замежнай мовы, падзел на аспекты і камбінаваныя ўрокі вытрымліваецца найбольш паслядоўна. Пры гэтым заняткі па авалоданні рознымі ўзроўнямі сістэмы мовы рэалізуюцца ў вылучэнні не толькі асобных аспектаў (урокі фанетыкі, лексікі, граматыкі), але і асобных дысцыплін (стылістыка, аналіз тэксту, пераклад). У той жа час аспектнае навучанне пры практычнай накіраванасці заняткаў заўсёды мае комплексны характар, паколькі выніковай мэтай навучання з'яўляецца фарміраванне і развіццё маўленчых уменняў у розных відах дзейнасці.

Такім чынам, аспектнае навучанне накіравана на дыферэнцыраванае фарміраванне ведаў і маўленчых навыкаў, якія з'яўляюцца элементам маўленчых уменняў. Сінтэз ведаў і навыкаў, фарміраванне іх узаемадзеяння ў маўленні заўсёды маюць комплексны характар. У такім выпадку комплекснае навучанне і камбінаваны тып урокаў, які рэалізуе такое навучанне, варта разумець як правядзенне заняткаў, накіраваных на фарміраванне моўнай базы, яе замацаванне з дапамогай практыкаванняў і ўжыванне у працэсе маўленчых зносін у межах аднаго ўрока (ці цыклу ўрокаў).

Структура ўрока

Урок як арганізацыйная адзінка навучання ўключае стабільныя і зменныя (варыятыўныя) кампаненты. Да *стабільных* належаць пачатак урока, яго цэнтральная частка і завяршэнне. У межах названых кампанентаў вылучаюцца зменныя, якія залежаць ад мэты заняткаў і этапаў навучання (тлумачэнне новага матэрыялу, выкарыстанне сродкаў нагляднасці, абмеркаванне пройдзенага і інш.).

Пачатак урока. Яго прызначэнне – падрыхтаваць навучэнцаў да заняткаў, сфармуляваць іх мэту, даць устаноўку. Пачаткам урока можа быць прывітанне выкладчыка, запіс на дошцы даты і тэмы заняткаў, абмеркаванне выкананага

задання на дом. Прывітанне выкладчыка часта пераходзіць у гутарку з аўдыторыяй з нагоды якога-небудзь падзеі, надвор'я і г.д. У працэсе гутаркі настаўнік стымулюе навучэнцаў на абмеркаванне прапанаваных ім пытанняў.

Уступная гутарка (уступнае слова, маўленчая зарадка) заклікана стварыць атмасферу маўленчых зносін на ўроку і падрыхтаваць пераход да яго асноўнай часткі, якой можа папярэднічаць праверка хатняга задання (у форме калектыўнага ці індывідуальнага апытання, гутарка з навучэнцамі). Напрыканцы фармулюецца мэта ўрока, даецца ўстаноўка на яго. Усведамленне навучэнцамі мэты ўрока павялічвае матывацыйны бок навучання.

Цэнтральная частка ўрока. Уключае тлумачэнне новага матэрыялу, яго замацаванне у працэсе выканання трэнінгавых практыкаванняў, маўленчую практыку, працу з тэкстам і інш.

Тлумачэнне новага матэрыялу можа мець індуктыўны характар (ад назіранняў над фактамі мовы выкладчык падводзіць навучэнцаў да высновы ў выглядзе правіла, моўнай заканамернасці) і дэдукцыйны характар (спачатку даецца правіла, якое затым падмацоўваецца прыкладамі, што ілюструюць выкарыстанне моўнай з'явы ў маўленні). Яно можа быць практычным (напрыклад, пры азнаямленні з лексіка-граматычным матэрыялам, калі шырока выкарыстоўваюцца сродкі нагляднасці) і тэарэтыка-практычным. На азнаямленне з новым матэрыялам рэкамендуецца адводзіць 10-12 мін., лічачы найбольш важнай наступную трэніроўку з новым матэрыялам. У выніку тлумачэння навучэнцы набываюць веды моўных адзінак і правіл іх ужывання ў маўленні. Пры прэзентацыі новага матэрыялу трэба звяртаць увагу на яго даступнасць усім навучэнцам у групе і ўвесь час кантраляваць яго засваенне.

Прыёмы прэзентацыі новага матэрыялу залежаць ад узросту навучэнцаў і ўзроўню іх моўнай падрыхтоўкі.

Вось некалькі спосабаў прэзентацыі новых лексіка-граматычных структур у гульнявой форме.

1. Выкладчык знаёміць з новай структурай, дэманструючы прадметы або іх значэнне з дапамогай мімікі і жэстаў, малюнкаў на дошцы. Паслядоўнасць прэзентацыі матэрыялу: спачатку навучэнцы назіраюць за дзеяннямі выкладчыка, затым слухаюць, як гучыць мадэль сказа, далей паўтараюць сказ калектыўна і, нарэшце, індывідуальна.

2. Выкладчык выкарыстоўвае для тлумачэння малюнкi, табліцы, схемы з падручніка.

3. Выкладчык выкарыстоўвае кантэкст. У працэсе чытання тэксту ён вылучае новую граматычную з'яву, тлумачыць яе значэнне і ўжыванне ў кантэксце сказа, прыводзіць дадатковыя прыклады ўжывання мадэлі, што дазваляе зрабіць выснову пра яе структуру і значэнне. Калі ў склад мадэлі ўваходзяць незнаёмыя навучэнцам лексічныя адзінкі, то іх значэнне тлумачыцца. Важна, каб мадэль не змяшчала некалькі цяжкасцей адначасова – лексічных, фанетычных і граматычных.

Замацаванне новага матэрыялу – найбольш адказны элемент урока, паколькі ў выніку трэніроўкі фарміруюцца маўленчыя навыкі, якія забяспечваюць беспамылковае ўжыванне засвоеных ведаў у розных сітуацыях зносін.

Для замацавання матэрыялу выкарыстоўваюцца практыкаванні, якія атрымалі назву падрыхтоўчых (трэнінгавых, моўных).

Сістэма падрыхтоўчых практыкаванняў атрымала дэталёвую распрацоўку ў метадычнай літаратуры і звычайна ўключае наступныя практыкаванні.

Імітацыйныя. Выкарыстоўваюцца на ўсіх этапах навучання мове для замацавання лексічных адзінак і граматычных мадэлей і іх аўтаматызацыі ў маўленні, г.зн. для фарміравання фанетычных, лексічных, граматычных навыкаў. Пры выкананні практыкавання навучэнец паўтарае фразу за выкладчыкам (дыктарам). Якасць выканання задання ацэньваецца ў залежнасці ад дакладнасці. Выкананню практыкавання звычайна папярэднічае каманда “Слухайце і паўтарайце”. У той жа час імітацыйныя практыкаванні, нягледзячы на іх папулярнасць, лічацца найменш эфектыўнымі практыкаваннямі трэнінгавага тыпу, паколькі іх выкананне ў значнай меры грунтуецца на механічным паўторы ўзору. Гэтыя практыкаванні, на думку метадыстаў, дрэнна рыхтуюць навучэнцаў да рэальнай маўленчай дзейнасці, у якой, наадварот, значная доля ўвагі паглынаецца выяўленай думкай.

У сувязі з гэтым неаднаразова рабіліся спробы надаць імітацыйным практыкаванням умоўна-камунікатыўны характар, што перакладае іх з разраду трэнінгавых у групу практыкаванняў на свядомы выбар.

Практыкаванні на свядомы выбар. Іх мэта – аўтаматызацыя новага матэрыялу ва ўмовах навучальнай сітуацыі. У параўнанні з практыкаваннямі папярэдняй групы яны, застаючыся трэнінгавымі, ставяць перад навучэнцамі у працэсе іх выканання маўленчыя і мысленчыя задачы, звязаныя з выбарам формы выказвання ў залежнасці ад зместу задання. Такія практыкаванні шырока выкарыстоўваюцца ў тэстах.

Практыкаванні на падстаноўку. У іх прапануецца зрабіць замену слова ці групы слоў паводле ўзору. У залежнасці ад характару задання гэта можа быць падстаноўка: а) якая не патрабуе змянення формы іншых слоў у фразе; б) звязана са зменай некалькіх слоў; в) з заменай слова падобным (адваротным) па сэнсе.

У такіх практыкаваннях часта замест слова для падстаноўкі даецца малюнак. Яны шырока выкарыстоўваюцца для фарміравання навыкаў і развіцця маўленчых аўтаматызмаў.

Трансфармацыйныя. Ад папярэдніх адрозніваюцца больш складаным характарам трансфармацыі сказа ў адпаведнасці з інструкцыяй. Напрыклад: "Змяніце сцвярджэнне на адмаўленне"; "Перарабіце актыўны зварот у пасіўны"; "Змяніце простую мову ўскоснай".

Практыкаванні на дапаўненне сказаў. Фарміруюць хуткасць рэакцыі на прапанаваныя стымулы і спрыяюць аўтаматызацыі граматычнай формы.

Практыкаванні на пашырэнне сказаў. Пры выкананні практыкавання навучэнцы выкарыстоўваюць дадатковыя словы для ўдакладнення зместу прапанаваных фраз.

Практыкаванні на злучэнне сказаў. Навучэнцам прапануецца аб'яднаць два простыя сказы ў адзін складаны, зрабіўшы неабходныя змены ў структуры сказа.

Практыкаванні на аналогію. Заданне ўключае выказванне ў форме сцвярджальнага сказа і пытанне, якое служыць стымулам для адказу. Пытанне мае падказку з указаннем на слова, якое пажадана выкарыстаць у адказе.

Практыкаванні са стандартнымі фразамі. Заданне ўключае стандартную фразу. Мэта практыкавання – дасягнуць аўтаматызму ва ўжыванні такой фразы ва ўмовах вучэбнай сітуацыі.

Практыкаванні з ключом. Навучэнцам даецца слова (ключ), якое трэба выкарыстаць пры пабудове фразы.

Адказ на пытанні ў адпаведнасці з інструкцыяй. Прапануецца адказаць на пытанні, кіруючыся схемай-падказкай.

Адказы на сустрэчнае пытанне. За сцвярджэннем прыводзіцца пытанне, на якое трэба даць адказ.

Канструяванне сказа з зададзенымі словамі. Навучэнцам даецца заданне скласці сказ з некалькіх прапанаваных слоў. Гэты тып практыкаванняў рэкамендуецца для пісьмовага выканання.

Практыка як этап урока накіравана на тое, каб дасягнуць ужывання засвоенага матэрыялу ў розных сітуацыях зносін. У выніку практыкі навучэнцы авалодваюць маўленчымі ўменнямі, а для іх фарміравання выкарыстоўваюцца практыкаванні, якія атрымалі назву ўмоўна-маўленчых і маўленчых. Адрозненне паміж імі ў тым, што першыя выконваюцца на матэрыяле навучальных сітуацый, а другія мадэлююць сітуацыі рэальных зносін. Пры выкананні практыкаванняў, якія мадэлююць сітуацыі навучальных і рэальных зносін, увага навучэнцаў засяроджана пераважна на змесце выказвання, у той час як афармленне выказвання ў адпаведнасці з нормамі мовы адбываецца ў аўтаматычным рэжыме дзякуючы набытым ведам і сфарміраваным маўленчым навыкам. Недастатковая адпрацаванасць моўнай формы на этапе трэніроўкі выклікае цяжкасці пры пабудове выказвання, запавольвае тэмп маўлення, спрыяе ўзнікненню памылак, што патрабуе карэкцыі навыкаў і ліквідацыі маўленчых цяжкасцей.

Паколькі фарміраванне маўленчых уменняў з'яўляецца асноўнай мэтай заняткаў на этапе практыкі, то ў яе працэсе асноўная ўвага надаецца менавіта выкананню маўленчых практыкаванняў, суадносіны якіх з падрыхтоўчымі практыкаваннямі пры камунікатыўнай скіраванасці заняткаў звычайна складае 4:1.

Да маўленчых практыкаванняў прынята адносіць наступныя.

Рэспансійныя (ад англ. response – адказ, водгук, рэакцыя), да якіх адносяцца апытальна-зваротныя, рэплікавыя і ўмоўная гутарка.

Апытальна-зваротныя. Адзін з найбольш частотных відаў практыкаванняў на этапе практыкі. Пытанні, на якія трэба адказваць навучэнцам, звязаны са зместам прачытанага тэксту або з сітуацыяй зносін, якія абмяркоўваюцца на занятках.

Рэплікавыя. У адрозненне ад папярэдняй групы практыкаванняў уключаюць дыялагічныя адзінствы некалькіх тыпаў: сцвярджэнне-пытанне, сцвярджэнне-сцвярджэнне, сцвярджэнне-адмаўленне.

Умоўная гутарка. Выкладчык фармулюе сцвярджэнне, якое ўключае праграму для магчымага выказвання. Навучэнцы павінны выказаць сваё стаўленне да сцвярджэння. Умоўная гутарка можа перайсці ў натуральную, да чаго трэба заўсёды вярта імкнуцца.

Сітуацыйныя. Адзін з найбольш распаўсюджаных відаў маўленчых практыкаванняў. Навучэнцам прапануецца апісаць сітуацыю. Пры гэтым прапануюцца апорныя словы, даецца ўстаноўка, навучэнцы размяркоўваюцца па ролях. На занятках часцей за ўсё выкарыстоўваюцца прадметныя сітуацыі і сітуацыі адносінаў.

Ролевая гульня. З'яўляецца формай калектыўнай навучальнай дзейнасці на занятках, з дапамогай якой забяспечваюцца фарміраванне і развіццё маўленчых навыкаў і ўменняў ва ўмовах, максімальна блізкіх да ўмоў рэальных зносін. Як від маўленчага практыкавання ролевая гульня шырока выкарыстоўваецца ў межах камунікацыйнага навучання і пры працы па інтэнсіўных метадах. Пры гэтым прадугледжваюцца размеркаванне навучэнцаў па ролях і “гульня” ў камунікацыйную сітуацыю ў адпаведнасці з тэмай гульні і ролямі навучэнцаў. У часавым плане ролевая гульня з'яўляецца адносна цэласным цыклам кіраванага ўзаемадзеяння паміж выкладчыкам і навучэнцамі і складаецца з трох этапаў: падрыхтоўкі гульні, яе правядзення і калектыўнага абмеркавання вынікаў.

Прынята вылучаць *сацыяльна-побытавыя ролевыя гульні* (іх мэта – фарміраванне навыкаў і ўменняў іншамоўных зносін пераважна ў сацыяльна-побытавай сферы, а таксама развіццё ініцыятывы, калектыўнасці і адказнасці як грамадска каштоўных якасцей асобы, удасканаленне культуры паводзін) і *прафесійна-педагагічныя* (мэта – фарміраванне навыкаў і ўменняў прафесійных зносін на замежнай мове). Па сутнасці, прафесійна-педагагічныя ролевыя гульні – гэта разнавіднасць дзелавой гульні, якая з'яўляецца сродкам узнаўлення прадметнага і сацыяльнага зместу будучай прафесійнай дзейнасці спецыяліста.

Рэпрадукцыйныя. Іх выкананне прадугледжвае з боку навучэнцаў прайграванне прачытанага (праслуханага) тэксту ці зрокава-слыхавога рада (пры праглядзе відэастужак, кінастужак).

Пераказ. Шырока выкарыстоўваецца на ўсіх этапах навучання. Можа быць на аснове слыхавога ўспрымання (трэніроўка ў аўдзіраванні і маўленні) і зрокавага ўспрымання (навучанне чытанню і маўленню). Пераказ можа быць кароткім, падрабязным, са зменай сітуацыі, ад асобы аднаго з персанажаў, можа суправаджацца перакладам. Варта вар'іраваць характар пераказу, каб

пазбегнуць аднастайнасці ў працы і завучвання тэксту навучэнцамі. Не варта таксама выкарыстоўваць пераказ як сродак праверкі разумення тэксту. На занятках па практыцы маўлення пераказ – не сродак кантролю разумення тэксту, але спосаб фарміравання ўменняў маўленчых зносін.

Апісальныя (ці дэскрыптыўныя) практыкаванні. Пры выкананні заданняў навучэнцы перадаюць змест зрокавага рада, прадстаўленага на экране або ў выглядзе ілюстрацыі ў кнізе, насценнай табліцы. Выкарыстанне зрокавай апоры пры гэтым спрашчае пабудову ўласнага выказвання, паколькі змест таго, пра што трэба сказаць, зададзены мастацка-выяўленчымі сродкамі і навучэнец можа засяродзіцца на тым, як аформіць сваю думку сродкамі новай для сябе мовы.

Драматызацыя. Спосаб перадачы зместу тэксту ў форме дыялагічнага маўлення. Тэкст прайграецца па ролях, што патрабуе ад навучэнцаў не толькі ведання зместу тэксту, але і ўмення сачыць за рэплікамі партнёра, своєчасова на іх рэагаваць. Распаўсюджаная памылка пры выкананні практыкавання – “нестасоўка” рэплік, працяглыя паўзы пры рэагаванні на рэплікі партнёра.

Дыскусійныя. Прадугледжваюць абмеркаванне якой-небудзь праблемы, падзеі. Тэма для дыскусіі павінна адлюстроўваць інтарэсы навучэнцаў і магчымасці ўдзелу ў абмеркаванні. Выкладчык загадзя вызначае тэму дыскусіі, яе ход, вызначае апорныя словы, вызначае ўдзельнікаў дыскусіі, дапаможныя пытанні, якія могуць суправаджаць абмеркаванне праблемы. Напрыканцы падводзяцца вынікі дыскусіі, ацэньваецца праца яе ўдзельнікаў.

Вуснае апавяданне. Найбольш складаны тып маўленчага практыкавання, які патрабуе ад навучэнцаў разгорнутага выступлення на прапанаваную тэму. Такое выступленне можа быць падрыхтаваным і непадрыхтаваным. У першым выпадку навучэнцам даецца час для падрыхтоўкі з апорай на загадзя складзены план і лексіка-граматычныя адзінкі, якія варта выкарыстоўваць у выказванні.

Вось узоры некаторых заданняў.

Падрыхтуйце выступленне на наступную тэму (можа быць паказаны аб'ём выказвання, лексіка-граматычныя адзінкі, якія варта выкарыстоўваць у выступленні).

Разгарніце прапанаваны тэзіс у звязнае выказванне. Дакажыце правільнасць сваёй пазіцыі.

Ініцыятыўныя. Від маўленчых практыкаванняў, пры выкананні якіх навучэнцы павінны задаць пытанне суразмоўцу, правесці “інтэрв'ю”. Такія практыкаванні часта выконваюцца ў межах розных ролевых гульняў.

Вось узоры такіх заданняў.

1. Праца “па ланцужку”. Першы вучань звяртаецца да іншага ў адпаведнасці з тэмай зносін. Другі навучэнец адказвае і звяртаецца з пытаннем да трэцяга. Кожны наступны з’яўляецца “зв’язном” ланцужка.

2. Праца ў парах. Навучэнцы ў парах задаюць адзін аднаму пытанні і адказваюць на іх. Пераможца вызначаецца па колькасці зададзеных пытанняў і правільнасці адказаў на іх.

Цэнтральная частка ўрока можа быць прысвечана якой-небудзь адной навучальнай задачы ці рашэнню некалькіх задач: трэніроўцы ў дыялагічным (маналагічным) маўленні, працы з тэкстам, гутарцы па пройдзеным матэрыяле, перакладзе. Устаноўка цэнтральнай часткі ўрока толькі на адзін від працы ці наўрад мэтазгодная. Пажадана па магчымасці разнастаіць формы і метады працы ў дасягненні пастаўленай мэты навучання.

Заклучная частка ўрока. Уключае падвядзенне вынікаў урока, кантроль, ацэнку працы, заданне на дом. Для розных узроўняў валодання мовай у межах Дзяржаўнага стандарту распрацаваны тыпавыя тэсты, якія дазваляюць праверыць валоданне сістэмай мовы і маўленчай дзейнасцю ў межах праграмнага матэрыялу.

Г.К. Чахоўскі

СІСТЭМА СРОДКАЎ НАВУЧАННЯ БЕЛАРУСКАЙ МОВЕ ЯК ЗАМЕЖНАЙ

Сродкі навучання – гэта комплекс навучальных дапаможнікаў і тэхнічных прыстасаванняў, з дапамогай якіх ажыццяўляецца кіраванне дзейнасцю выкладчыка па навучанні мове і дзейнасцю навучэнцаў па авалоданні мовай. Сродкі навучання належаць да базісных катэгорый метадыкі. Яны спрашчаюць працэсы навучання і авалодання мовай і робяць іх больш эфектыўнымі.

У структурным плане прынята вылучаць: сродкі навучання для выкладчыка, для навучэнцаў, а таксама аўдыявізуальныя і тэхнічныя сродкі. Апошнія ў аднолькавай ступені адрасуюцца як выкладчыку, так і навучэнцам.

Сродкі навучання ў сваёй сукупнасці складаюць змест тыпавога навучальнага (вучэбна-метадычнага) комплексу, прызначанага для працы з канкрэтным кантынгентам навучэнцаў ва ўмовах вызначанага профілю навучання. Абавязковымі кампанентамі такога комплексу лічацца падручнік кніга для выкладчыка, аўдыявізуальныя дадаткі ў выглядзе набору грамзапісаў, камп'ютарных праграм, відэастужак. Іншыя кампаненты комплексу закліканы канкрэтызаваць і дапоўніць утрыманне падручніка – асноўнага кампанента комплексу, не выходзячы пры гэтым за межы зафіксаванага ў праграме навучальнага матэрыялу.

Уяўленне пра змест і структуру сістэмы сродкаў навучання дае наступная табліца.

Сродкі навучання беларускай мове

Для выкладчыка	Для навучэнцаў	Аўдыявізуальныя	Тэхнічныя
1. Адукацыйны стандарт 2. Вучэбная праграма 3. Кніга для выкладчыка 4. Даведнікі, навуковая літаратура 5. Метадычная літаратура	1. Падручнік 2. Хрэстаматыя 3. Дапаможнік па развіцці маўлення 4. Зборнік практыкаванняў 5. Даведнікі 6. Слоўнікі	1. Фанаграмы 2. Відэаграмы 3. Відэафанаграмы	1. Гукатэхнічныя- 2. Святлотэхнічныя Гукасвятлотэхнічныя 3. Сродкі камп'ютарнага забеспячэння